

TÍÐINDI

- Sum samelag mugu vit kunna diskutera og lýsa út í æsir, um og hví vit vilja gjalda triggjar ferðir so nógv fyri at koyra ígjøgnum ein tunnil aftur fyri at lata ein privatan átaka sær váðan av verkætlanini. Tað sigur Johnny í Grótinum, búskaparfrøðingur og fyrrverandi formaður í Búskaparráðnum. Næsta skúlaár skal hann undirvísa triðja árs næmingum á Føroya Handilsskúla í, hvussu búskaparfrøðin kann brúkast til at greina viðkomandi samfelagsbúskaparligar spurningar. Og har er Eysturoyartunnilin eitt upplagt evni, sigur Johnny í Grótinum, sum eftirlýsir grundleggjandi diskusjónina um, hvat skal vera alment og hvat skal vera privat.

Mynd: Álvur Haraldsen

slíkan váða. Løgtingið kann gera nakað ítøkiligt fyri at venda fólkafráflyting til fólkaøkstur, soleiðis at sannlíkindini fyri at fólk eisini búgva her um 30 ella 50 ár og harvið eisini brúka tunnilin eru til staðar. Tað kann ein privatur íleggjari av givnum orsökum ikki. Og landið kann skipa soleiðis fyri, at framtíðar samferðsluútbýggingar verða lagdar soleiðis til rættis, at tær stuðla undir at tunnilin verður brúktur mest møgulegt. Poengið er bara, at ein privatur íleggjari vil taka seg betaltan fyri ein váða, sum landið longu kennir, tekur og kann gera nakað við, argumenterar Johnny í Grótinum.

Tí eftirlýsir búskaparfrøðingurin enn einaferð grundleggjandi diskusjónina um, hvat skal vera alment, og hvat skal vera privat.

- Vit mugu kunna diskutera og lýsa út í æsir, um og hví vit vilja gjalda triggjar ferðir so nógv fyri at koyra ígjøgnum ein tunnil aftur fyri at lata ein privatan átaka sær váðan av verkætlanini, sigur Johnny í Grótinum.

Búskaparfrøðingurin vísir á, at í okkara grannalondum hava tey hesar

diskusjónirnar um alment kontra privat og áður um rødda OPP-modellið.

Tá danskir pensjónsgrunnar í vetur bjóðaðu sær til at figgja eina røð av iløgum í infrakervið í Danmark eftir OPP-leistinum, var mót-tøkan lunkað. Ikki minst hjá figgjarmálaráðharranum, Bjarne Corydon.

- Tað er altíð ein rokning, ið skal gjaldast – eisini fyri eitt OPP-projekt. Og tann rokningin endar altíð í síðsta enda hjá skattaborgarunum, segði Corydon við Børsen.

Argumentatióin hjá teimum ivasomu bygd á, at danski staturin er somikið væl fyri, at hann kann lættliga læna pengar fyri tvey prosent í rentu, meðan pensjónsgrunnarnir taka sær eini sjei prosent í rentu fyri at fáa eina skilagóða forrætning burturúr.

- Og nær er váðin so mikið stórus, at hann rættvísger eina eyka rentu upp á fimm prosent, ljóðaði spurningurin, ið Corydon setti upp ímóti OPP-leistinum.

Í aðrari grein í Børsen um ólavssøkuna varð víst á, at manglandi áhugin í Danmark hevði fingið pensjónsgrunnarnar at leita sær eftir iløgumøguleikum

uttanlands. Pensjónsgrunnarnir eru snøgt sagt ov dýrir fyri almenna Danmark, sum kann fáa aðra figging munandi biligari.

Herheima eftirlýsir Johnny í Grótinum eina líknanði diskusjón.

- Vit mugu hava eitt vitanargrundarlag at diskutera á. Vit mugu kunna diskutera, um og hví føroyski brúkarin skal gjalda triggjar ferðir so nógv fyri at koyra gjøgnum Eysturoyartunnilin aftur fyri at eitt privat felag átekur sær váðan av at gera tunnilin.

Og her eigur Búskaparráðið at hava ein virknan leiklut, heldur fyrrverandi formaðurin.

- Eg bleiv satt at siga eitt sindur spentur, tá eg í kjalarvørrinum av at Landsbankin var avtíkin hoyrði, at Búskaparráðið skuldi styrkjast við einum sekriteriati. Tað ljóðaði, sum fingi vit á henda hátt eitt sterkari og meira virkið Búskaparráð. Og málið um Eysturoyartunnilin er eitt upplagt mál fyri Búskaparráðið at viðgera og lýsa, sigur Johnny í Grótinum.

Búskaparráðið var kallað í Rættarnevndina hjá lögtinginum fríggjadagin í síðstu viku. Men ráðið hevur onga

meining um tunnilin, segði Sverri Hansen, formaður í ráðnum, eftir tann fundin.

Vavstur og slutur

Í kjakinum um Eysturoyartunnilin hevur lögmaður fleiri ferðir togað Sandoyartunnilin inn í málið. Hann hevur víst á, at almennu Føroyar hava ikki ráð til at gera tveir tunnlar, og tí má landið halda seg til Sandoyartunnilin, sigur hann.

Ein argumentatióin, ið sambært búskaparfrøðinginum er beinleiðis skaðilig.

- Við at argumentera á henda hátt, gloymir tú eina røð av millumrokningum. Og tað ringasta av øllum er, at tú missir fokus á tað, sum alt snýr seg um. Nevniliga prísir fyri at brúka tunnilin, sum er avgerandi fyri samfelagsnyttuna, sigur Johnny í Grótinum og heldur fram:

- Eysturoyartunnlin kann forrenta seg sjálvan, og tí hevur tú spurningin, hvørt tunnilin skal vera almennur ella privatur. Tað eiga politikarar og serfrøðingar at diskutera sum eitt mál fyri seg. Sandoyartunnilin forrentar seg ikki, og kemur tí ongan tíð at vera ein spurningur um alment ella privat. Tí má man diskutera henda tunnilin fyri

seg, og seta hann í forhold til aðrar raðfestingar á figgjarlógini næstu árin.

Meðan tað sambært búskaparfrøðinginum er sera tilvitað av lögmanni at samantvinna báðar tunnlarar fyri á tann hátt at leypa millumrokningarnar um, so hevur andstøðan við sínnum alternativa uppskoti gruggað málið enn meira.

- Tað er eitt misskilt, nationalistiskt argument at føra fram, at útlendingar fara við vinninginum, og tí eigur tað almenna at gera tunnilin. Landskassin skal væl eisini út um landoddarnar at læna pengar, og vinningurin av hesum verður heldur ikki skattaður í Føroyum. Eingin finst heldur at Bakkafrost fyri í januar í ár at læna 750 milliónir krónur frá norskum íleggjarum fyri eina rentu á 5-6 prosent, hóast tað almenna kundi lænt pengarnar nógv biligari. Og tað er eisini í lagi. Tí munurin er, at tunnilin er ein brúkarafiggjað byggjætlan, sum almennu Føroyar varða av. Og størsta útreiðslan er also rentukostnaðurin fyri at figgja tunnilin, og tí er rentukostnaðurin avgerandi fyri, hvat tað kemur at kosta at koyra ígjøgnum. Og her

stendur spurningurin um samfelagsnyttuna, sigur Johnny í Grótinum.

Í uppskotinum hjá Javn-aðarflokkinum og Tjóðveldi verður lagt upp til, at Eysturoyartunnilin skal vera við til at figgja ein komandi Sandoyartunnil. Og tað er harmiligt, sambært búskaparfrøðinginum.

- Velur tú at seta prísir fyri at koyra gjøgnum Eysturoyartunnilin so høgt, at tær inntøkurnar kunnu figgja ein Sandoyartunnil, so gerst samfelagsnyttan also minni. Og hinvegin sleppa politikarar tá undan at seta ítøkiligu, samfelagsbúskaparligu kostnyttu útrokningina fyri Sandoyartunnilin greitt upp og raðfesta hesa iløgu í mun til allar aðrar iløgur á figgjarlógnum næstu árin. Málið blívur tá ein spurningur um at røkka ávísam politikarum, sum kunnu koppa politiska meirilutan hendavegin ella hinvegin. Og tað er ikki til fyrimuns, hvørki fyri samfelagsnyttuna ella fyri fólkaræði, sigur Johnny í Grótinum.